

UzNADA

Doping nazorati Qo'llanmasi

O'zbekiston Milliy antidoping agentligining
Doping nazorati
Qo'llanmasi

Toshkent 2025 y.

Mundarija

Muqaddima.....	5
Maqsad Doping nazorati bo'yicha ko'rsatmalar	5
1. Antidoping dasturini boshqarish.....	6
2. Musobaqa va musobaqadan tashqari testlar.....	7
3. Laboratoriya.....	7
4. WADA tomonidan taqiqlangan moddalar va usullar.	8
5. Retseptli va retseptsiz dori vositalaridan foydalanish.	8
6. Qo'shimchalardan foydalanish.....	9
7. Terapevtik foydalanish uchun imtiyoz (TUEs)	9
8. Joylashuv ma'lumotlari.....	11
9. Antidoping razvedkasi	11
10. Axborot va ta'lim dasturi	11
11. WADA Mustaqil kuzatuvchilar dasturi	12
12. Doping nazorati jarayonida xizmatlar va talablar	13
13. Texnik doping nazorati tartib-qoidalar	17
13.1 Kirish	17
13.2 Ishlatiladigan uskunalalar	17
13.3 Vakolatli doping nazorati stansiyasi (DCS) xodimi.....	17
13.4 DCS da mobil telefonlar va kameralar	18
13.5 Xabar berish.....	18
13.6 Sportchilarning huquq va majburiyatlari.....	20
13.7 Kutish zalida	21
13.8 Namuna yig'ish.....	21
13.9 Namunalarga egalik qilish	28

13.10	Mumkin bo'lmagan holatlar.....	28
13.11	Namuna olish xodimlari	30
Ilovalar	31
A Ilova	– Musobaqalar uchun doping nazorati xodimlarining asosiy tarkibiy tuzilmasi	31
B Ilova	– Foydali havolalar	32
C Ilova	– Foydali kontaktlar	32
D Ilova	– Qisqartmalar ro'yxati	33

Muqaddima

Maqsad Doping nazorati bo'yicha ko'rsatmalar

Doping nazorati bo'yicha qo'llanmaning (qo'llanma) maqsadi, Sportchilarga antidoping dasturi va uni qanday o'tkazish haqida ma'lumot berishdir. Ushbu qo'llanma qoidalarning batafsil to'plami emas, balki qoidalarning asosiy jihatlarining qisqacha mazmunidir. U Butunjahon Antidoping Agentligi (WADA)ning Dopingga qarshi qoidalarini (qoidalar) to'ldiradi, lekin o'rnini bosmaydi.

Ushbu hujjat 2024–yildan boshlab Milliy Sport Federatsiyalari va Assotsiatsiyalariga taqdim etiladi. Ushbu hujjatdagi barcha ma'lumotlar, WADAning normativ hujjatlariga o'zgartirish hamda qo'shimchalar kiritilishi tufayli o'zgarishi mumkin.

1. Antidoping dasturini boshqarish

Musobaqa davrida, Antidoping tashkiloti Sport musobaqasi boshlanadigan kundan, yopilish marosimi kunigacha bo'lgan vaqtgacha antidoping dasturini muvofiqlashtiradi va boshqaradi. Musobaqadan tashqari, Antidoping tashkiloti sportchilardan istalgan vaqtda istalgan joyda doping uchun sinama olish hamda antidoping dasturini muvofiqlashtirish huquqiga ega. O'z navbatida, O'zbekiston Milliy Antidoping Agentligi (UZNADA) Testlash davomida, Namunalarni yig'ish va Natijalarni boshqarish organi hisoblanib, Avstriya hamda Turkiya Antidoping Laboratoriyalari, doping namunalarni tahlil qilish uchun javobgar laboratoriyalar bo'lib xizmat qiladi. UZNADA Antidoping dasturini boshqarish davrida dasturining *Butunjahon antidoping Kodeksi (the Code)* ga muvofiqligini ta'minlaydi.

Antidoping dasturi Kodeks va Xalqaro standartlar, qoidalar va yo'riqnomalarga muvofiq amalga oshiriladi. Qoidalar, boshqa narsalar qatori, turli xil antidoping qoidalari buzilishini va potentsial antidoping qoidalari (PAF) buzilishidan keyingi Natijalarni boshqarish jarayonini tavsiflaydi va sportchilardan Butunjahon antidoping agentligi (WADA) tomonidan taqiqlanganlar ro'yxatiga rioya qilishni talab qiladi.

O'zbekiston MOQ tomonidan saralangan va/yoki ro'yxatdan o'tgan sportchilar, qayerda bo'lishidan qat'i nazar, Sport o'yinlari davomida va O'yinlardan tashqari istalgan vaqtda testdan o'tkazilishi mumkin. Shuningdek O'zbekiston Respublikasi hududidagi barcha sportchilar, Antidoping qoidalarini musobaqalarda ishtirok etish sharti sifatida qabul qiladilar, va shu bilan birga Qoidalarga to'liq amal

qilishga rozilik bildiradilar.

2. Musobaqa va musobaqadan tashqari testlar.

Kodeks, Xalqaro standartlar va qoidalariga ko'ra, "Musobaqa davri" ta'rifi sportchi ishtirok etishi rejalashtirilgan Musobaqadan bir kun oldingi "soat 23:59 da boshlanadigan davr" degan ma'noni anglatadi, ushbu Musobaqa va musobaqa bilan bog'liq Namuna olish jarayoni tugaguniga qadar davom etadi. Agar Xalqaro sport federatsiyasi uzrli sabablarga ko'ra "Musobaqa"ning boshqa ta'rifini taklif qilsa, WADA muqobil ta'rifni tasdiqlashi mumkin. WADA tomonidan ma'qullangandan so'ng, barcha yirik musobaqa tashkilotlari ushbu sport turi uchun yangi ta'rifga mos kelishi kerak.

Musobaqadan tashqari atamasining ta'rifi "musobaqada o'tkazilmaydigan har qanday doping nazorati" hisoblanadi.

"Musobaqa" atamasi" yakka poyga, sport o'yinlari yoki alohida sport musobaqalari" bo'lishi mumkin, masalan, Engil atletika bo'yicha erkaklar o'rtasida 100 metrga yugurish.

3. Laboratoriya

Musobaqa va Musobaqadan tashqari davrda olingan doping uchun namunalar Butunjahon antidoping agentligi (WADA) tomonidan akkreditatsiyadan o'tgan Antidoping laboratoriyalarida tahlil qilinadi. Namuna tahlili natijalari tegishli laboratoriyadan WADAning Antidopingni boshqarish tizimi (ADAMS) orqali Antidoping tashkilotlari hamda Xalqaro sport federatsiyalariga taqdim etiladi.

Shuningdek namunalar, Kodeksning Qoidalar, Maxfiylik va shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish xalqaro standarti (ISPPPI) da'vo muddatiga

muvofiq kelajakda qayta tahlil qilish dasturlari uchun uzoq muddatli saqlash uchun mo'ljallangan.

4. WADA tomonidan taqiqlangan moddalar va usullar.

2023 yilgi Taqiqlanganlar ro'yxatiga Sport O'yinlari bilan bog'liq taqiqlangan moddalar va usullar kiritilgan. Agar sport o'yinlari vaqtida Ro'yxatga o'zgartirishlar kiritilsa, WADA veb-saytida topish mumkin bo'lgan joriy versiya amal qiladi. Barcha sportchilar va ularga yordamchi xodimlar Taqiqlangan ro'yxat bilan tanishishlari kerak.

5. Retseptli va retseptsiz dori vositalaridan foydalanish.

Har bir sportchi o'zi foydalanadigan moddalar va/yoki usullarning yoki foydalanishni rejalashtirayotganlarning Jadvalga muvofiq taqiqlangan yoki ruxsat etilganligini aniqlash uchun javobgardir. Sportchilarga barcha dori vositalarining holatini har doim tegishli vositalar, masalan, jamoa shifokorlari va tibbiy yordam xodimlari orqali tekshirish tavsiya etiladi. Barcha sportchilar va sportchilarni qo'llab-quvvatlash xodimlari quyidagi ma'lumotlar bazasi orqali tekshirishlari mumkin:

Ma'lumotlar bazasi	Ishlab chiqqan mamlakat	Ulanish
UzNADA platformasi	O'zbekiston	Dori-vositalarni tekshirish platformasi https://dori-uznada.uz/

6. Qo'shimchalardan foydalanish

Sportchilar tomonidan iste'mol qo'shimchalaridan foydalanish qat'iyan man etiladi, istisno holatlar bundan mustasno, chunki ko'pgina mamlakatlarda qo'shimchalarni ishlab chiqarish va etiketlash qat'iy nazorat qilinmasligi yoki tartibga solinmasligi mumkin, bu esa ta'qiqlangan moddalar bilan ifloslanishiga olib kelishi mumkin. Ta'kidlanishicha, iste'mol qo'shimchalaridan foydalanadigan sportchilar qoniqarsiz tahliliy natija uchun tavakkal qilishlari mumkin. Shuning uchun bunday mahsulotlardan foydalanganda juda ehtiyot bo'lish tavsiya etiladi.

Dori–darmonlarni va/yoki qo'shimchalarni qabul qilishdan oldin, sportchilar va ularga yordamchi xodimlar har doim quyidagilar bo'yicha maslahat qilishlari kerak:

- Taqiqlangan ro'yxat;
- Milliy antidoping tashkiloti (NADO) bilan;
- Xalqaro sport federatsiyasi (IF) bilan;
- Shifokor bilan.

7. Terapevtik foydalanish uchun imtiyoz (TUEs)

TI nima?

Sportchilarda dori–darmonlarni qabul qilish yoki tibbiy protseduralardan o'tishni talab qiladigan kasalliklar yoki holatlar bo'lishi mumkin. Agar sportchi biror kasallik yoki holatni davolashda qo'llashi kerak bo'lgan dori yoki usul WADA Taqiqlanganlar ro'yxatiga muvofiq taqiqlangan bo'lsa, TUE o'sha sportchiga antidoping qoidalarining buzilishi (ADRV) va amaldagi sanksiyalarni qo'llamasdan

musobaqa davomida ushbu modda yoki usuldan foydalanishga ruxsat beradi. TUE arizalari bir guruh shifokorlar tomonidan baholanadi: Uznada tomonidan tashkil etilgan TUE (ITUEC) qo'mitasi.

TUEga kim murojaat qilishi kerak?

Musobaqalarida ishtirok etuvchi sportchilar Antidoping qoidalari tasiriga tushadilar va ulardan TUEning taqiqlangan moddani qabul qilish yoki taqiqlangan usuldan foydalanish ruhsati talab etiladi.

Qaerga va qachon murojaat qilish kerak?

Musobaqa boshlangunga qadar yoki sifokorning taqiqlangan modda qabul qilish tavsiyasidan so'ng Sportchilar IF va Uznada tomonidan belgilangan normal jarayonga rioya qilishlari kerak.

va IF yoki Uznada ga so'rovni yuboring. Oldindan mavjud TUElar ADAMS ga kiritilgan bo'lsa tan olinadi.

Sport o'yinlarida ishtirok etuvchi sportchilar TUEni qayta ko'rib chiqadigan mas'ul tashkilot haqida so'rash uchun Uznada bilan bog'lanishlari kerak.

Sportchi taqiqlangan modda yoki usuldan foydalanish zarurati paydo bo'lishi bilanoq TUE uchun ariza berishi kerak, ekstremal yoki istisno holatlar bundan mustasno. WADAning Taqiqlangan ro'yxatiga muvofiq taqiqlanmaganligini tekshiring.

Agar sportchida o'zining Milliy antidoping tashkiloti (NADA) yoki Xalqaro federatsiya (IF) tomonidan chiqarilgan TUEsi bo'lsa, uning TUEsi o'yinlar davri uchun avtomatik ravishda tan olinadi.

TUE jarayoni haqida batafsil ma'lumotni Uznada (uznada.uz) saytidan olishingiz mumkin.

8. Joylashuv ma'lumotlari

Sportda dopingga qarshi kurashda musobaqadan tashqari testlar samarali va muhim ahamiyatga ega. Bu ko'p jihatdan sportchining qaerdaligi haqida aniq va to'liq ma'lumot to'plashga bog'liq. Sportlarning o'zlari, ADAMS tizimida joylashuv manzillari haqidagi aniq va dolzarb ma'lumotlar taqdim etib borishni ta'minlash uchun javobgar bo'ladi. Sportlarning ushbu zarur ma'lumotlarni taqdim etish jarayoni haqda Federatsiya va Assotsiatsiyalarga alohida xabarda beriladi.

9. Antidoping razvedkasi

UZNADA toza sportchilarni va toza sportning yordamchi xodimlarini hamda halol sportni himoya qilishga intiladi.

ITA o'zining "Reveal" nomli doping hisoboti platformasiga ega bo'lib, u barcha sportchilar, sportchilarni qo'llab-quvvatlash xodimlari, MOQ xodimlari va boshqalarga har qanday shubhali doping buzilishi haqida xabar berish imkonini beradi. "Reveal" to'liq maxfiylikda shubhalarni oshkor qilish imkonini beradi.

REVEAL–ga quyidagi manzildan kirish mumkin:

<https://www.reveal.sport/frontpage>.

Agar siz ijtimoiy tarmog'ingizda REVEAL–dan foydalanishni targ'ib qilmoqchi bo'lsangiz, ITA bilan show@ita.sport manzili orqali bog'lanishingiz mumkin.

10. Axborot va ta'lim dasturi

Ta'lim dasturi toza sportni targ'ib qilishni maqsad qilgan. Bu sportchilar va ularga yordamchi xodimlar bilan bog'lanish va ular halol Musobaqa qilishlari uchun xabardorlikni oshirish uchun muhim imkoniyatdir.

Butunjahon antidoping kodeksi va Xalqaro ta'lim standartlariga (ISE) muvofiqligini ta'minlash bo'yicha sa'y-harakatlari doirasida barcha sportchilardan quyidagilarga rioya qilishlarini so'raydi:

Xalqaro sportchilar uchun ADEL elektron o'quv moduli (turli tillarda mavjud). sportchilarni Milliy Antidoping Tashkiloti (UzNADA) bilan aloqada bo'lishni qat'iy rag'batlantiradi.

yoki

Sportchi yoki uning yordamchi hodimlari antidoping bo'yicha UzNADAgaga tegishli o'quv kurslari hamda baholash electron dasturi tuzilgan platformasiga ega bo'lib, ushbu platforma orqali malaka oshirishlari va sertifikat olishlari talab etiladi.

O'quv platforma–ga quyidagi manzildan kirish mumkin:

<https://www.talim-uznada.uz/>

Shuni esda tutingki, sportchilardan o'quv dasturni muvaffaqiyatli yakunlanganligi to'g'risida tegishli sertifikat taqdim etishlari so'raladi. UzNADAning Ta'lim bo'limi bu borada to'liqroq ma'lumot beradi.

WADA va UzNADA “Halol Sportga jalb qilish” dasturi va boshqa targ'ibot tadbirlarini birgalikda amalga oshiradi. Shuningdek sportchilarni va ularning yordamchi xodimlarini dastur va tadbirlarda faol ishtirok etishga undaydi.

11. WADA Mustaqil kuzatuvchilar dasturi

WADA ning Mustaqil kuzatuvchi (MO) dasturi Kodeks va tegishli

xalqaro standartlarga muvofiq doping nazorati jarayonlarining barcha bosqichlarini monitoring qilish va hisobot berish orqali sportchilar va jamoatchilikning asosiy musobaqalarga ishonchini oshirishga yordam beradi. Dastur ITA, IF va UZNADA bilan yaqin hamkorlikda ishlaydigan xalqaro antidoping ekspertlari jamoasi tomonidan neytral va xolis tarzda olib boriladi. ITA jamoasi O'yinlar davomida turli antidoping dasturlari amalga oshirilishini nazorat qiladi va zarurat tug'ilganda operatsiyalar va protseduralarga o'zgartirishlar kiritishga yordam berish uchun har kuni fikr–mulohazalarni taqdim etadi. ITA missiyasi yakunida O'yinlarda antidoping dasturining barcha jihatlarini amalga oshirish bo'yicha hisobot e'lon qiladi. Hisobot, shuningdek, keyingi o'yinlar uchun har qanday yaxshilanish sohalarini ta'kidlaydi. Dasturning maqsadi ITA, UZNADA va WADA o'yinlar uchun samarali antidoping dasturini yaratish va bo'lajak o'yinlar uchun mintaqada antidoping salohiyatini yanada rivojlantirish bo'yicha hamkorlik qilishdan iborat.

12. Doping nazorati jarayonida xizmatlar va talablar

12.1 Doping nazorati jarayonida tarjimonlar

Zarurat tug'ilganda UZNADA Antidoping dasturi uchun O'zbekiston va boshqa davlatlaridan ko'p tillarda muloqot qila oladigan tajribali doping nazorati xodimlarini (DCO) jalb qilinadi. Sportchilar o'z tarjimonlarini ham taklif qilishlari mumkin. Biroq har bir sportchiga faqat bitta tarjimon doping nazorati punktlariga kirish huquqiga ega bo'ladi. Tarjimonga butun doping nazorati jarayonida ishtirok etishga ruxsat beriladi, sportchining siydik namunasini taqdim etishiga guvoh

bo'lish bundan mustasno.

12.2 Doping nazoratidan o'tadigan sportchilar uchun oziq-ovqat va ichimliklar

Doping nazorati punktlarida sportchilarga muhrlangan suv va turli xil alkogolsiz ichimliklar taqdim etiladi. Sportchilar mavjud ichimliklardan birini tanlashlari mumkin va iste'mol qilishdan oldin barcha ichimliklarning asl muhrlari buzilmaganligiga ishonch hosil qilishlari kerak. Sportchilar, shuningdek, o'z ichimliklari qarovsiz qoldirmasliklarini ta'minlashlari kerak. Doping nazorati punktlarida ovqat berilmaydi. Sportchilar stantsiyalarga oziq-ovqatlarini o'zlari olib kelishlari yoki xodimlarga ovqat etkazib berishlari mumkin. Bunday hollarda, sportchilar oziq-ovqat iste'moli bilan bog'liq har qanday xavf uchun javobgarlikni o'z zimmalariga olishlari kerak va faqat kutish zalida ovqat iste'mol qilishlari mumkin. Texnologik xonada oziq-ovqat mahsulotlarini iste'mol qilish taqiqlanadi.

12.3 Doping nazorati tugagandan keyingi transportirovka

Agar avtobus bo'lmasa, Sport tadbiri tashkilotchilari sportchilar va ularning vakillarini sportchilar doping nazoratidan o'tgandan so'ng musobaqa o'tkaziladigan joydan Sport qishlog'(lar)iga olib borish uchun transport bilan ta'minlaydi. Agar sportchilar Sport qishlog'idan (sport shaharchasi) tashqarida yashasalar, ularning MOQ delegatsiyalari sportchilarni yashash joylariga qaytarish uchun mas'uldirlar.

12.4 Yopilish marosimi kuni test testlari

Doping nazorati yopilish marosimi kuni amalga oshiriladi. Doping nazoratidan o'tgan barcha sportchilar yopilish marosimiga jo'nash oldidan musobaqa joyida ham testdan o'tkaziladi. Doping nazorati tugallangandan so'ng, Sport tadbiri tashkilotchilari sportchilarni ehtiyojlariga qarab, yopilish marosimiga yoki sport qishlog'iga (sport qishlog'iga) olib boradi. Sport tadbiri tashkilotchilari yopilish marosimi kuni musobaqada qatnashadigan barcha sportchilarga yopilish marosimida talab qilinishi mumkin bo'lgan har qanday kerakli narsalarni (masalan, forma kabi) olib kelishlarini tavsiya qiladi, chunki ular qaytib kelolmasligi mumkin. Marosim oldidan Sport qishlog'iga (sport qishloqlari).

12.5 Jahon va/yoki Osiyo rekordchilarini testdan o'tkazish

ITA jahon va/yoki Osiyo rekordlarini tasdiqlash uchun doping testlarini o'tkazadi, biroq Osiyo o'yinlari rekordlarini sinab ko'rish shart emas. Jahon va/yoki Osiyo rekordini yangilagan sportchiga ularning chiqishidan keyin xabar beriladi. Agar yangi Jahon va/yoki Osiyo rekordini o'rnatgan sportchi o'z chiqishidan so'ng darhol xabardor qilinmasa, u Doping-nazorat stansiyasiga tashrif buyurishi va Antidoping xodimlariga sportchi Jahon va/yoki Osiyo rekordini yangilagani haqida xabar berishi kerak.

12.6 Milliy/mintaqaviy rekordchilarni testdan o'tkazish

Milliy/mintaqaviy rekordlarni ratifikatsiya qilishni ta'minlash uchun MOQ testni talab qilishi mumkin. Bunday tekshirish bilan bog'liq xarajatlar so'rov qilgan tomondan qoplanadi. Natijalarni boshqarish vakolati so'ragan tomon tomonidan taqdim etilishi kerak.

Test testlari uchun so'rovlar va to'lovlarni topshirish tartibi quyidagicha:

(1) Doping nazorati uchastkasidagi Doping–nazorat punkti xodimlarini milliy yoki mintaqaviy rekord uchun testdan o'tish so'rovi haqida xabardor qilish;

(2) Doping–nazorat stansiyasidan milliy yoki mintaqaviy rekord testlari so'rovini olish;

(3) Sportchi/MOK milliy yoki mintaqaviy rekord testi uchun ariza shaklini to'ldiradi;

(4) Sportchi/MOK Doping–nazorat stansiyasi xodimlariga test so'rovi blankasini taqdim etadi va Doping–nazorat punkti rahbari yoki vakolatli xodimlar shaklni imzolaydi. Menejer sportchiga/MOKga UzNADA bank hisobi rekvizitlarini taqdim etadi va test uchun zarur bo'lgan to'lov miqdorini tasdiqlaydi;

(5) sportchi doping nazoratidan o'tadi;

(6) Sportchi/MOK to'lovni O'zNADAgA o'tkazadi va Sport o'yinlari qishlog'idagi doping nazorati punktiga kvitansiya beradi;

(7) Eslatma: Doping namunalari laboratoriyaga faqat to'lov kviansiyasi qabul qilinganidan keyin yetkaziladi.

13. Texnik doping nazorati tartib–qoidalari

13.1 Kirish

Doping nazorati quyidagi tashkilotlar tomonidan amalga oshiriladi:

Musobaqa va Musobaqadan tashqari olinadigan testlar	Testing Autothority <i>Test organi</i>	ITA, IF, UzNADA
	Samle Collection Autothority <i>Organ tomonidan namunalar yig'ish</i>	O'zbekiston Milliy antidoping agentligi UzNADA
	Samle Analyzing Laboratory <i>Namunalarni tahlil qilish laboratoriyasi</i>	Avstriya va Turkiya antidoping laboratoriyalari
	Result Management Autothority <i>Natijalarni boshqarish vakolati</i>	ITA, IF UzNADA

13.2 Ishlatiladigan uskunalar

UzNADA namuna olishda *Lockcon* va *Berlinger* uskunalaridan foydalanadi. Uskunalar ISTI 2023 ART.6.3.4 standartiga mos keladi.

Qon namunasi olishda ishlatiladigan tibbiy asbob–uskunalar O'zbekistondan va ushbu respublika tibbiy qonun–qoidalariga muvofiq harid qilinadi.

13.3 Vakolatli doping nazorati stansiyasi (DCS) xodimi

Doping nazorati uchun ruxsatnomaga (DCS Pass) ega bo'lgan quyidagi xodimlar Doping nazorati soatlarida DCSga kirishlari mumkin:

- Doping nazorati ostida bo'lgan sportchilar;
- Sport o'yinida bitta (1) akkreditatsiya qilingan sportchi vakili;
- Doping–nazorat bo'yicha navbatchi xodimlar (doping nazorati punktlari rahbarlari, navbatchi koordinatorlar, sayt koordinatorlari, doping nazorati xodimlari, qon to'plash xodimlari, xizmatchilar)
 - Tarjimon, til xizmati volontyori.
 - IF/AF Antidoping rasmiysi (Sportga xos protokolda IF/AF rasmiysi sifatida belgilangan)
 - ITA va Musobaqa tashkilotchisining Antidoping xodimlari.
 - Doping nazorati boshqaruv markazi (DCCC) xodimlari.
 - Butunjahon antidoping agentligining (WADA–IO) mustaqil kuzatuvchilari.

13.4 DCS da mobil telefonlar va kameralar

● Sportchilar va ularga yordamchi xodimlar kutish zonasida boshqa sportchilar va sportchilarni qo'llab–quvvatlash xodimlariga xalaqit bermasalar, o'z mobil telefonlaridan foydalanishlari mumkin. Ishlov berish xonasida mobil telefonlardan foydalanish faqat DCO tomonidan aniq ruxsat berilgan taqdirdagina mumkin bo'ladi.

● Mobil telefonlar kamera sifatida va/yoki DCS ichidagi jarayonni yozib olish uchun ishlatilmasligi kerak. DCSda boshqa video va/yoki audioyozuv qurilmalaridan foydalanishga ruxsat berilmaydi.

13.5 Xabar berish

Xabar berish jarayoni oldindan ogohlantirmasdan amalga oshirilishi kerak. Agar Xalqaro Testlar va Tekshiruvlar Standartida (ISTI) boshqacha qoida nazarda tutilgan bo'lmasa, sportchi namuna olish uchun tanlanganligi to'g'risida xabardor qilingan birinchi shaxs bo'lishi kerak. Xabar berish jarayoni

oldindan ogohlantirmasdan va Dopingga qarshi aqlli boshqaruv tizimi (AIMS) qog'ozsiz doping nazorati tizimida qog'ozsiz shakl orqali amalga oshirilishi kerak.

UzNADA tomonidan doping nazorati jarayoni samaradorligini oshirish va barcha sportchilarga yaxshi test tajribasini taqdim etish maqsadida ishlab chiqilgan. Sport o'yinlari davomida va undan holi vaqtda AIMS butun doping nazorati jarayoni uchun qog'ozsiz xizmatlarni taqdim etadi. Sportchilar doping–nazorat blankasining nusxalarini testdan so'ng avtomatik ravishda elektron pochta orqali oladilar.

O'z navbatida, xabarnoma shaklining nusxasi Namuna yig'ish sessiyasi tugagandan so'ng sportchiga elektron pochta orqali yuboriladi.

Sport O'yinlari davomida sportchi surati bor akkreditatsiya kartasi ID karta bo'lib hisoblanadi.

※ Xabar berish jarayonining tavsifi

- Vasiy/DCO sportchiga yaqinlashadi, uning shaxsini tasdiqlovchi akkreditatsiya kartasini taqdim etadi va sportchiga uning doping nazorati uchun tanlanganligi va sportchidan talab qilinadigan namuna turi haqida xabar beradi.

- Sportchi o'z shaxsini tasdiqlash uchun akkreditatsiya kartasini taqdim etishi kerak. Hamrohlik qiluvchi shaxs/DCO sportchining akkreditatsiya kartasini saqlashi va unga Doping–nazorat stansiyasi yo'llanmasini (DCS Pass) taqdim etishi shart.

- Hamroh/DCO sportchiga uning huquq va majburiyatlari haqida ma'lumot beradi.

- Sportchi qog'ozsiz (yoki qog'ozli) shaklga imzo qo'yadi.

- Agar sportchi vakili xabar berish vaqtida hozir bo'lmagan bo'lsa va DCS

yo'llanmasini ololmasa, sportchi vakili DCSda tashrif buyurishi va DCS kirish uchun boshqaruv xodimiga kimligini tushuntirishi kerak. DCO sportchining vakili yo'qligini tasdiqlagach hamda sportchi buni tasdiqlasa, DCO vakilga DCSga kirishi va Namuna olish jarayonida sportchiga hamroh bo'lishi uchun vakilga DCS ruxsatnomasini beradi.

13.6 Sportchilarning huquq va majburiyatlari

Sportchilar va ularning vakillari namuna olish tartibi bo'yicha o'z huquq va majburiyatlarini oldindan bilishlarini ta'minlashlari kerak.

Aksariyat mamlakatlar va mintaqalarda NADO va/yoki Mintaqaviy Antidoping Tashkiloti (RADO) zarur ma'lumotlari mamlakatning ona tilida mavjud. MOQ yoki Milliy federatsiyalar kerakli antidoping ta'limini olish uchun o'zlarining NADO/RADO bilan bog'lanishlari kerak.

※ Huquqlar

- (1) Vakil yoki tarjimonga ega bo'lish.
- (2) Namuna olish jarayoni haqida qo'shimcha ma'lumot so'rash.
- (3) Uzrli sabablarga ko'ra DCSga kechiktirishni so'rash.
- (4) Namuna yig'ish jarayoniga o'zgartirish kiritishni talab qilish (voyaga etmagan sportchi bo'lsa).

※ Mas'uliyat

(1) Namuna yig'ish sessiyasi tugaguniga qadar DCO/Chaperone bilan birinchi aloqada bo'lgan paytdan boshlab har doim DCO/Chaperone bevosita nazorati ostida bo'lish.

(2) Shaxsni tasdiqlovchi amaldagi guvohnomani taqdim etish (akkreditatsiya kartasi).

(3) Namuna olish tartib–qoidalariga rioya qiling.

(4) Agar uzrli sababga ko'ra kechiksangiz, darhol DCSga xabar bering.

Sportchining biron bir majburiyatini bajarmaslik Antidoping qoidalariga rioya qilmaslikka olib kelishi mumkin.

※ Talablar

(1) Sportchi namuna topshirishdan oldin oziq–ovqat yoki suyuqlik iste'mol qilishga qaror qilishi, buni xavf o'zining zimmasida bo'lib bajaradi.

(2) Suyultirilgan namunalarni olish ehtimolini kamaytirish uchun sportchi ortiqcha suyuqlik iste'mol qilishdan qochishi kerak.

(3) Sportchi ogohlantirishdan keyin birinchi siydik namunasini taqdim etishi kerak.

13.7 Kutish zalida

Muhrlangan ichimliklar DCSda taqdim etiladi va sportchi DCSda suv ichish imkoniyatiga ega. Biroq, sportchi namuna(lar)ni suyultirmaslik uchun haddan tashqari gidratatsiyadan qochishi kerak. Agar sportchi suyultirilgan namunani taqdim etsa, doping nazorati ancha uzoq davom etadi. Sportchi ichimlikni ichishdan oldin uning yaxlitligini tekshirishi lozim.

13.8 Namuna yig'ish

Namuna olish bilan bog'liq ma'lumotlar elektron (yoki qog'ozli) shaklda qayd etiladi. Namuna olish siydik, qon yoki siydik va qondan iborat bo'lishi mumkin.

※Siydik namunasini olish tartibining tavsifi

- Namuna olish shaxsiy va xavfsiz joyda va sportchi bilan bir jinsdagi Namuna olish bo'yicha xodim nazorati ostida o'tkazilishi kerak.

- Agar sportchi voyaga etmagan bo'lsa va buni talab qilmasa, Namunani yig'ish sessiyasi davomida sportchi vakili bilan birga bo'lishi tavsiya etiladi.

- DCO sportchiga olinadigan namuna turi va kerakli siydik miqdori haqida xabar beradi.

- Qaysi namunani (siydik va/yoki qon) avval olish kerakligi haqida hech qanday talablar yo'q.

- Agar sportchi qon topshirishni kutayotganda siydik namunasini topshirishga tayyor bo'lsa, siydik topshirishi mumkin.

- Sportchi har doim tanlash uchun quyidagi jihozlarga ega bo'lishi va ular mahkam va xavfsiz bo'lishini ta'minlashi kerak:

※ Siydik namunalarini olish uchun uskunalar:

- Siydik to'plash uchun namuna olish idishlari.
- Namuna butilkalari.
- Qisman siydik namunalarini muhrlash uchun to'liq bo'lmagan uskunalar.

- Siydik to'plash uchun har bir sportchiga kamida 90 ml kerak bo'ladi.

- Sportchi siydik topshirishga tayyor bo'lganda, DCO uni hojatxonaga kuzatib boradi.

- Namuna olishdan oldin sportchi qo'llarini sovunsiz yuvishi yoki namuna olayotganda qo'lqop kiyishi kerak.

- Namuna olish jarayonini kuzatish vaqtida DCO namunani

sportchining tanasidan to'g'ridan-to'g'ri Namuna olish idishiga yetkazilishini ta'minlashi kerak va DCOga to'siqsiz ko'rinish uchun barcha kiyimlarni olib tashlash yoki ko'tarishni talab qiladi. DCO sportchi tomonidan chiqarilgan siydikni maksimal hajmgacha yig'ish idishida to'planishini ta'minlashi kerak, shundan so'ng sportchidan siydik pufagini namuna yig'ish idishiga to'liq bo'shatish so'raladi.

- Sportchi Namuna topshirilgan paytdan boshlab to'plam muhrlangunigacha uning nazorati ostida ekanligiga ishonch hosil qilishi kerak.

- DCO va sportchi namuna qadoqlash idishlari, idish qopqoqlaridagi raqamlar va qadoqdagi raqamlar mos kelganiga ishochi komil bo'lishi kerak.

- DCONing sportchiga idishlardagi namunalarni qanday muhrlashi bo'yicha ko'rsatmasi asosida sportchi qadoqni muhrlashi kerak.

- Sportchi DCO ko'rsatmalariga amal qilishi va agar biror narsa tushunmagan bo'lsa, DCOga savollar berishi kerak.

- Sportchi va uning vakili (agar mavjud bo'lsa) Doping nazorati varaqasida qayd etilgan barcha ma'lumotlarning to'g'riligini tekshirishi kerak.

- Sportchi tahlilga yuborilmaydigan qoldiq siydik tashlab yuborilganiga guvoh bo'lishi kerak.

※ Yetarli bo'lmagan namuna

- Agar sportchi siydikning kerakli hajmidan (kamida 90 ml) kamroq miqdorda topshirsa, qisman namuna olish jarayoni (vaqtinchalik muhrlash tartibi) amalga oshiriladi.

- Ushbu protsedurada sportchi siydikning kerakli hajmini

to'plamaguncha testni tugatmaydi.

- Qisman namuna olish tartibi sportchidan kerakli miqdordagi siydik yig'ilguncha namunani idishga maxsus yopishtirgich bilan muxrlashni o'z ichiga oladi.

Lockcon uskunasi qisman moslashtirilgan versiyasi sport o'yinlari vaqtida qisman namuna olish tartibi uchun foydalaniladi.

- Siydikning kerakli hajmini to'plash uchun namuna(lar) olinishini kutayotganda, sportchi doimo DCS nazorati ostida bo'lishi kerak.

- Qisman topshirilgan namuna DCSda DCO tomonidan saqlanadi va nazorat qilinadi.

- Qo'shimcha namunalarni taqdim etishga tayyor bo'lgan sportchilar DCS doping nazorati xodimlarini xabardor qilishlari kerak.

- Namuna topshirish jarayoni keyingi namunalarni saqlangan qisman namuna bilan birlashtirish orqali tegishli hajmdagi siydik olinmaguncha takrorlanadi.

※Tahlil uchun mos bo'lgan, lekin talablarga javob bermaydigan zichligi past namunalar.

- Tahlil uchun mos bo'lgan solishtirma og'irlik: Minimal hajmi 90 ml bo'lgan namunalar uchun solishtirma og'irlik 1,005 yoki undan yuqori bo'lishi kerak. 150 ml yoki undan katta namunalar uchun solishtirma og'irlik 1,003 yoki undan yuqori bo'lishi kerak.

- Agar sportchining namunasi solishtirma og'irligi (SG) talablariga javob bermasa, tahlil qilish uchun tegishli solishtirma og'irlik talablari bajarilgunga qadar yoki Test organi tegishli jaayonlarni amalga oshirilgunga qadar sportchi qo'shimcha namunalarni taqdim etishi talab qilinadi.

- Kerakli zichlikdagi siydik namunasi olinishini ta'minlash uchun qo'shimcha namunalar olinishini kutayotganda, sportchi DCO yoki shaperon nazorati ostida qolishi kerak.

- Keyingi namuna taqdim etilishini kutayotganda, sportchi doimiy kuzatuv ostida bo'lishi kerak va unga suyuqlik iste'mol qilmaslik tavsiya qilinishi kerak, chunki bu mos namunani yig'ishni kechiktirishi mumkin. Tegishli holatlarda, solishtirma og'irligi past namuna taqdim etilgandan keyin davom etayotgan gidrotatsiya, Kodeksning 2.5–moddasining buzilishi deb hisoblanishi mumkin.

- Qo'shimcha namunalarni yig'ish va muhrlash tartibi birinchi namunani yig'ish bilan bir xil.

- Qo'shimcha namunalar to'planishini nazorat qilish uchun mas'ul bo'lgan DCO, agar iloji bo'lsa, oldingi yig'ishni nazorat qiluvchi DCO bilan bir xil bo'lishi kerak.

- Qo'shimcha namunalar soni testdan o'tkazuvchi organ tomonidan belgilangan Qoidalar bilan belgilanadi.

※Qon namunalarini olishning umumiy qoidalari

- Qon namunasini olish toza va xavfsiz muhitda o'tkazilishi kerak.
- Qon olish malakali (tibbiy) mutaxassis tomonidan amalga oshirilishi kerak.

- Qaysi namunani (siydik va/yoki qon) avval olish kerakligi haqida hech qanday talablar yo'q.

- Agar sportchining biologik pasportini olish uchun qon namunasi talab etilsa va sportchi xabardor qilishdan oldin ikki soat ichida mashg'ulot o'tkazgan bo'lsa, qon namunasini olish uchun mashg'ulotdan so'ng majburiy ikki soat kutish kerak bo'ladi.

- Sportchi tayyor bo'lganda, BCO unga oyoqlarini erga qo'yib, 10 daqiqa davomida o'tirishni buyurishi kerak. Faqat quritilgan qon dog'i (DBS) namunasini yig'ishda bu talab qilinmaydi.

- Sportchi har doim jihoz tanlash imkoniyatiga ega bo'lishi va jihozning ishonchli biriktirilishi va to'g'ri muhrlanganligini ishonchi komil bo'lishi kerak.

- Kerakli qon miqdori test organi so'ragan namuna tahlilining turiga bog'liq.

- BCO ga kerakli miqdordagi qonni olish uchun sportchining qo'llarida faqat uchta urinishga ruxsat etiladi. Agar uchta urinishdan keyin BCO kerakli miqdordagi qonni ololmasa, BCO qon namunalarini olish seansini to'xtatadi. DBS namunalari sportchining barmoq uchidan olinadi.

※Voyaga yetmagan sportchilar uchun modifikatsiya.

▲ Umumiy qoidalar

- 18 yoshga to'lmagan sportchi voyaga etmagan hisoblanadi.

- Xalqaro Testlash va Surishtiruvlar Standartining (ISTI) Voyaga etmagan sportchilar uchun o'zgartirishlar B ilovasiga muvofiq, voyaga etmagan sportchilarni testdan o'tkazish uchun o'zgartirishlar kiritilishi mumkin.

- Voyaga etmagan sportchilar uchun xabardor qilish va namunalar olishning barcha jihatlari, agar sportchining voyaga etmaganligi sababli o'zgartirishlar kiritish talab etilmasa, standart xabarnoma va namuna olish tartiblariga muvofiq amalga oshirilishi kerak.

- UzNADA va DCO, agar vaziyat talab qilsa, bunday o'zgarishlar namunaning yaxlitligi, identifikatori yoki xavfsizligini buzmasa,

o'zgartirishlar kiritish huquqiga ega. Bunday barcha o'zgartirishlar hujjatlashtirilgan bo'lishi kerak.

▲ Eslatma

- Voyaga etmagan sportchilar (voyaga etmaganlar) sportchi vakili ishtirokida xabardor qilinishi kerak.

- Voyaga etmagan sportchiga sportchi vakili hamroh bo'lishi tavsiya etiladi. Namuna olish bo'yicha xodimlar voyaga etmaganni Namunani yig'ish sessiyasi davomida sportchi vakiliga ega bo'lishini rag'batlantirish va sportchiga uning joylashgan joyini aniqlashda yordam berish uchun oqilona harakat qilishlari kerak. Sportchi o'z vakilini topa olmagan hollarda, Namunalar olish bo'yicha ikkita xodim har doim sportchi vakili topilgunga qadar yoki sportchining vakili Doping nazorati stansiyasiga kelguniga qadar unga hamrohlik qilishi kerak.

▲ Namuna olish – Siydik namunasini yig'ish

- Voyaga etmagan sportchilarga namuna yig'ish sessiyasi davomida vakil hamrohlik qilishi kerak.

- Voyaga etmagan sportchi namuna olish vaqtida o'z vakilini hozir bo'lishdan bosh tortsa, bu Testni bekor qilmaydi, lekin DCO tomonidan aniq hujjatlashtirilishi kerak. Vakil topishda sportchini rag'batlantirish va yordam berish uchun DCO va/yoki vasiy tomonidan amalga oshirilgan har qanday keyingi harakatlari ham hujjatlashtirilishi kerak.

- Agar Voyaga etmagan sportchi to'g'ridan-to'g'ri siydik namunasini topshirish jarayonini kuzatishni talab qilmasa, Voyaga etmagan sportchining vakili, siydik namunasini olish paytida DCO/bosh

nazoratchini kuzatishi kerak. Namuna yig'ish xodimlarining ikkinchi xodimi faqat DCO/ bosh nazoratchini kuzatishi va namunaning topshirish jarayonini bevosita kuzatmasligi kerak.

- Voyaga etmagan bolani musobaqadan tashqari testdan o'tkazish uchun ma'qul bo'lgan joy – bu sportchi vakilining (voyaga yetmagan shaxs bo'lmagan) hozir bo'lishi mumkin bo'lgan joy, masalan, mashg'ulot joyi.

※Dori vositalari va oziq-ovqat qo'shimchalari deklaratsiyasi

Sportchilar oxirgi yetti kun ichida qabul qilgan har qanday retseptlangan/retseptsiz dori-darmonlar va/yoki qo'shimchalar haqida malumot berishlari kerak.

※ Tadqiqotga rozilik

Sportchilar rozi bo'lishi yoki rozi bo'lmasligi mumkin

Shunday qilib, doping nazorati uchun to'plangan namunalar antidoping tadqiqotlari uchun ishlatiladi. Sportchining tadqiqotga roziligi haqidagi javobi namunani tahlil qilish natijasiga ta'sir qilmaydi.

13.9 Namunalarga egalik qilish

Sport musobaqalari tashkilotchilari so'rov bo'yicha namunalarga egalik huquqini boshqa Antidoping tashkilotiga berishi mumkin.

13.10 Mumkin bo'lmagan holatlar

Quyidagi (to'liq bo'lmagan) holatlar ro'yxati mumkin bo'lgan muvaffaqiyatsizlik yoki muvaffaqiyatsizlik sifatida ko'rib chiqilishi mumkin va shuning uchun faqat tasvirlash uchun antidoping qoidalarini

(ADV) buzishi mumkin:

- Sportchi xabar berish bosqichida tartib–qoidalarga rioya qilishdan bosh tortsa, masalan. DCSga hisobot berishda ruxsatsiz kechikish.

- Sportchi ogohlantirilganda test hujjatlarini imzolashdan bosh tortsa.

- Sportchi Namuna olish tartib–qoidalarini bajarmasa, masalan, sportchi qisman Namuna taqdim etganidan keyin protseduralarni tugatmasa yoki DCO talab qilganda qo‘shimcha Namunalarni taqdim etishdan bosh tortsa.

- Sportchi, masalan, diniy sabablarga ko'ra yoki ignadan qo'rqib, qon testini o'tkazishdan bosh tortadi.

- Sportchi jarohati yoki kasalligi tufayli namuna olish yoki doping nazoratidan o'ta olmaydi (musobaqa rasmiy shifokori ruxsat bermasa bundan mustasno).

- Sportchi DCS dan tashqarida, masalan, dush qabul qilish paytida siydik chiqarsa.

- Sportchi doping nazoratidan o'tishni rad etsa.

- Sportchi yoki sportchining vakili namunani manipulyatsiya qilish yoki buzishga urinsa. Bu o'z ichiga olishi mumkin (lekin cheklamaydi):

- Sportchi namuna olish idishiga begona narsalarni kiritishga harakat qilsa.

- Sportchi vakili namuna olish uskunasi manipulyatsiya qilsa.

- Sportchi yoki sportchining vakili namunani yo'q qilishga yoki to'kishga harakat qilsa.

Eslatma. Bunday holatlarda DCO sportchidan qo'shimcha namunalar berishni va shikastlangan namunalarni muhrlashni so'raydi. Barcha namunalar laboratoriyaga yuboriladi.

13.11 Namuna olish xodimlari

(1) UznADA quyidagilarni ta'minlaydi:

- Namuna olishda ishtirok etuvchi xodimlar voyaga etmagan bo'lmasligi kerak;

- BCO xodimlar O'zbekistonda qon olish uchun zarur bo'lgan etarli malaka va amaliy ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak;

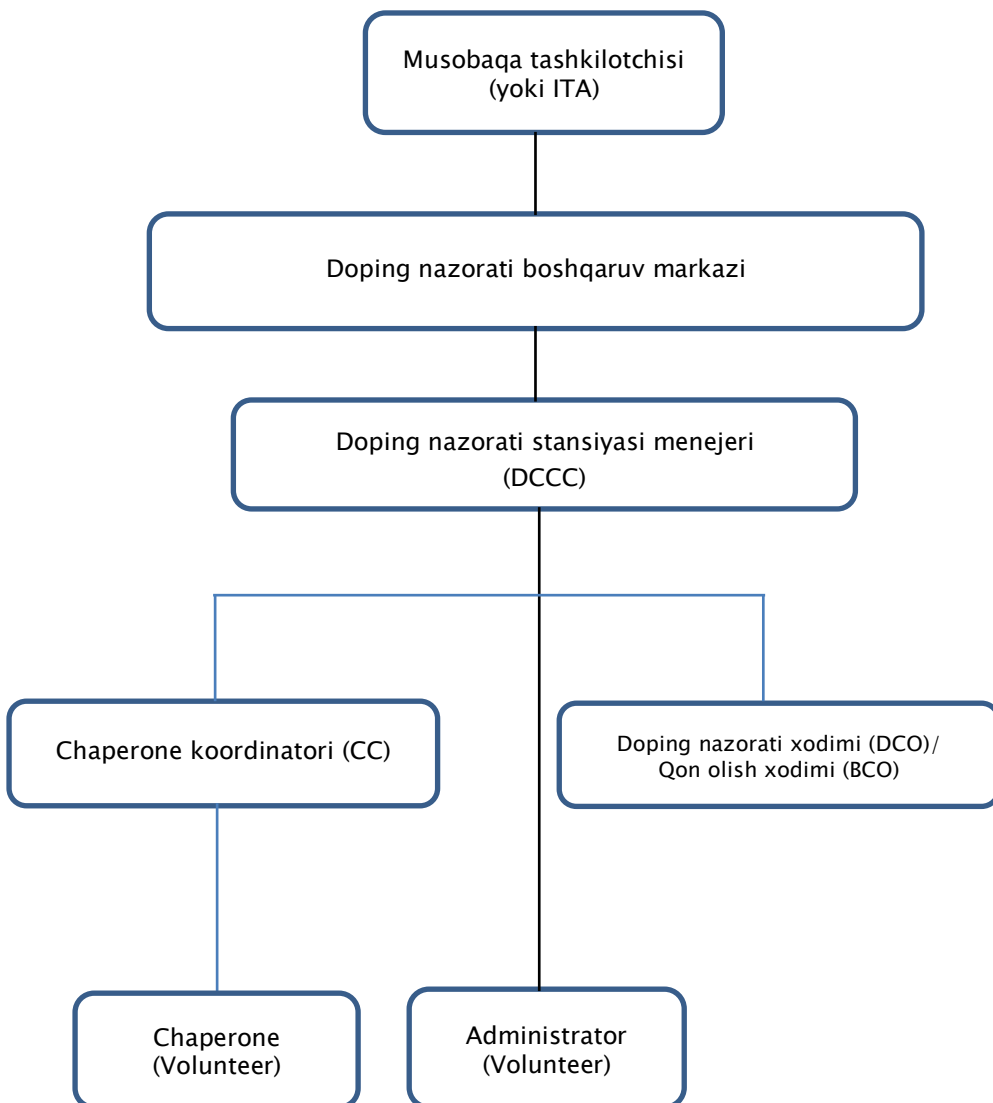
- Doping nazorati stansiyasi rahbarlari (DCSM), DCO va nazoratchilar o'zlari tayinlangan Namuna yig'ish sessiyasi natijalaridan manfaatdor emasligi.

- Namuna yig'ish bilan shug'ullanuvchi xodimlar o'z vazifalarini bajarish uchun tegishli tarzda o'qitilganligi.

UznADA tomonidan tan olingan akkreditatsiyaga ega bo'lgan namunalarni yig'ish bo'yicha xodimlargina UznADA nomidan namunalarni yig'ish uchun ruxsat olishlari kerak. Akkreditatsiya faqat Sport o'yinlari davomida amal qiladi.

Ilovalar

A Ilova – Musobaqalar uchun doping nazorati xodimlarining asosiy tarkibiy tuzilmasi

B Ilova – Foydali havolalar

Butunjahon Antidoping Kodeksi Taqiqlangan Ro'yxat uchun 2023 yil (Taqiqlangan moddalarning butun jahon bo'yicha ro'yxati 2023 yil uchun antidoping kodeksi)
Butunjahon Antidoping Kodeksi (Jahon antidoping kodeksi)
Testlash va Surishtiruvlar Xalqaro Standarti (ISTI) (Xalqaro Test va Surishtiruvlar Standartlari)
Global DRO – ko'p tilli onlayn dori ma'lumotnoma ma'lumotlar bazasi (Global DRO – ko'p tilli onlayn dori bazasi)
Siydik namuna yig'ish jarayon – kino (Siydik namunalarini olish jarayoni haqidagi film)
Intellekt platforma – OSHIRISH (Intellektual platforma – REVEAL)
ADELE–ta'lim moduli (ADELE o'quv moduli)

C Ilova – Foydali kontaktlar

Tashkiliy qo'mita uchun	
Doping nazorati uchun umumiy aloqa	<ol style="list-style-type: none">1. info@uznada.uz2. director@uznada.uz3. press@uznada.uz4. edu@uznada.uz5. tue@uznada.uz6. investigations@uznada.uz7. adams@uznada.uz8. adamsbackup@uznada.uz

D Ilova – Qisqartmalar ro'yxati

ADAMS	Dopingga qarshi ma'muriyat va boshqaruv tizimi
TUE	Foydalanishdan terapevtik ozod qilish
MOQ	Milliy olimpiya qo'mitasi
IS	Xalqaro standart
ISTI	Test va tekshiruvlar uchun xalqaro standart
ISPPPI	Maxfiylik va shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish xalqaro standarti
NADO	Milliy antidoping tashkiloti
WADA	Jahon antidoping agentligi
IF	Xalqaro sport federatsiyasi
ADEL	Dopingga qarshi ta'lim va o'qitish
AIMS	Dopingga qarshi aqlli boshqaruv tizimi

